

بررسی راههای توقف رشد فیزیکی شهرها (مورد مطالعه: شهر ایوان)

حمزه حیدری^{*۱}

۱- دانشجوی کارشناسی ناپیوسته رشته معماری hamzehhidari@yahoo.com

چکیده

یکی از مشکلات شهرهای امروزی رشد بی‌رویه و نابسامان آنها در ادوار مختلف است که در نتیجه افزایش جمعیت، نقش و عملکرد شهر در میزان مهاجرت حوزه‌های نفوذ به آنها، میزان جمعیت‌پذیری و موقعیت طبیعی آنها می‌باشد. دوره‌های مختلف توسعه فیزیکی شهر ایوان، الگوی منظم همراه با برنامه ریزی شهری را نشان نمی‌دهد. ساخت و سازها در مناطق مختلف شهر بدون مجوز و نااندیشیده بوده و پیوستن روستاهای نزدیک به شهر، به این رشد ناموزون و آشفته شهری سرعت بخشیده است. با توجه به نتایج حاصل از نقشه‌های موجود و همچنین عکس‌های ماهواره‌ای مشخص گردید که عوامل طبیعی در صورتی که جهت توسعه را به سمت دیگر شهر تغییر ندهد به عنوان یک عامل در توقف رشد فیزیکی شهر ایوان عمل می‌نماید. همچنین مشخص گردید که احیای بافتهای فرسوده درون شهری، تشویق و حمایت از بلند مرتبه‌سازی، عدم صدور مجوز از سوی سازمانهای شهری در جهت تغییر کاربریهای کشاورزی و ساخت و ساز در این اراضی، توقف و کاهش واگذاری زمین برای اجرای سیاست‌های تامین مسکن، جلوگیری از مهاجرت روستاییان به شهر با استفاده از اهرمهای تشویقی در روستا از مهمترین عوامل موثر بر توقف رشد فیزیکی شهر ایوان می‌باشد. بیشترین تاثیر توسعه کالبدی در شهر ایوان معلول واگذاری زمین در راستای اجرای طرح‌های تامین مسکن بوده است به طوری که در تمامی اطراف شهر این طرح‌ها عامل رشد توسعه کالبدی شهر ایوان بوده‌اند.

واژه‌های کلیدی: رشد فیزیکی، شهر، ایوان

۱- مقدمه

از آنجایی که زمین به عنوان یکی از منابع غیر قابل تجدید در دست بشر است و همچنین با توجه به افزایش جمعیت جهان و به خصوص جمعیت شهری در آینده نزدیک با کمبود فضا مواجه خواهیم شد. شناخت الگوی توسعه کالبدی شهر و ارزیابی درجه پراکندگی و فشردگی آن جهت هدایت آن در راستای توسعه پایدار شهری ضروری است، چرا که امروزه اکثر محققان معتقدند ارتباط معناداری میان الگوی توسعه کالبدی شهر (فرم شهری) با پایدار شهری وجود دارد (۶). اگر توسعه پایدار شهری را کارآمدی اقتصادی، عدالت اجتماعی و حفظ محیط زیست بدانیم، یکی از شرط‌های مهم تحقق آن بهینه‌سازی بهره‌گیری از زمین شهری است. چرا که در میان طیف وسیع منابع شهری، زمین مهمترین و حساسترین منبع به شمار می‌رود، زیرا نه تنها نقش موثری در توزیع ثروت، عدالت اجتماعی و یا گسترش فقر دارد، بلکه تاثیر بسزایی نیز در تنظیم سازمان فضایی و ساختار کالبدی یک شهر دارد (۳). تکامل برنامه‌ریزی شهری در قرن بیستم منجر به تنوع گسترده‌ای از فرم‌های توسعه شهری گردید، این الگوها و فرم‌ها از این نظر برای برنامه‌ریزان شهری واجد اهمیت هستند که با یکی از محدودترین منابع در دسترس انسان یعنی زمین سرو کار دارند. از میان

^۱ نویسنده مسئول: حمزه حیدری، ۰۹۱۸۷۴۶۸۰۳۴